

‘ಯುಗಾದಿ ಸಂಭ್ರಮ ತರುವ ಹಬ್ಬ. ಇದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಬ್ಬ. ಸಮಸ್ತರೂ ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬ. ಪರಸ್ಪರ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಯುಗಾದಿಯ ನನಕೊನೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಹೊಸ ತಳಿರನ್ನು ತಳಿದು ಸಂಭ್ರಮಿಸುವಾಗ ಯುಗಾದಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು ‘ಯುಗಾಯುಗಾದಿ ಕಳೆದರು ಯುಗಾದಿ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ, ಹೊಸ ವರುಷಕೆ ಹೊಸ ಹರುಷವ ಹೊಸತು ಹೊಸತು ತರುತ್ತಿದೆ’ ಎಂದು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಪಂಚಾಂಗ ಪ್ರಾರಂಭ ಆಗುವುದೇ ‘ಯುಗಾದಿ ದಿನದಿಂದ. ಪಂಚಾಂಗ ಶ್ರವಣ, ಬೇವುಬೆಲ್ಲ ಹಂಚಿಕೆ, ಆಮೋದಪ್ರಮೋದಗಳು ಈ ಹಬ್ಬದ ಉತ್ಸುಕತೆಗೆ ಕಾರಣ. ‘ಯುಗಾದಿ, ದೀಪಾವಳಿ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಮಹಾನವಮಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಬ್ಬದಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷತೆಗಳುಂಟು. ದೀಪಾವಳಿ ದೀಪಗಳ ಹಬ್ಬ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲಗಳ ಹಬ್ಬ, ಮಹಾನವಮಿ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಆಚರಿಸುವ ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳ ಹಬ್ಬ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಋತುಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವುಂಟು! ಋತುಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ರೂಪರೂಪಗಳಿಗೆ ಆಭರಣದಂತೆ ಹಬ್ಬಗಳು ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಈಗ 50 ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ. ಅರ್ಧಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ, ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆ ಸಂಭ್ರಮದ ತುತ್ತತುದಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಬ್ಬ ಇನ್ನು ವಾರ ಇದೆಯೆನ್ನುವಾಗ ಸುಣ್ಣ ಬಳಿದು, ಬಾಗಿಲ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳೆಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹುಳಿಹಚ್ಚಿ ಮಿರಮಿರನೆ ಮಿಂಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದೀಪಕಂಭಗಳು ಹೊಸರೂಪ ತಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಡುಗೆ ಮನೆಯು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಂಡು ಒಲೆಯನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮೆತ್ತಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಸಗಣೆಗೋಮೂತ್ರ ಕಲಸಿ ಸಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ನಾನದ ಹಂಡೆಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ತಂದು ತುಂಬಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಳೆ ಹಬ್ಬ ಇರುವಾಗೆ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹಂಚೆಗೆ ಬೇವು

ಯುಗಾದಿಸ್ಮೃತಿ

ಮತ್ತು ಮಾವಿನ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸೌದೆಯನ್ನು ಹಂಡೆಬಲೆಗೆ ಹಾಕಿ ಬಿಸಿನೀರಿಗೆ ಅಣಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಇನ್ನು ಹುಡುಗರ ಸಂಭ್ರಮವೋ ಹೇಳತೀರದು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲಾ ಎದ್ದು ಮೈಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿದರೆ ಅದೊಂದು ಸಂಭ್ರಮ. ಮೊದಲು ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಅವರು ಬೇವುಮಾವುಗಳನ್ನು ತಂದು ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ತೋರಣಕಟ್ಟಿದರೆ, ಮನೆಗೊಂದು ಅಲಂಕಾರ. ಮನೆ ಮುಂದಿನ ಅಂಗಣವೆಲ್ಲಾ ಸಗಣೆಯಿಂದ ಸಾರಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಥರಾವರಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅಂಗಣವನ್ನು ಸಿಂಗಾರಗೊಳಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳಿಗೂ ಎತ್ತುಗಳಿಗೂ ಮೈತೊಳೆದು ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಿದರೆ, ನೋಡಲು ಎರಡು ಕಣ್ಣು ಸಾಲದಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಗ ಮನೆತುಂಬಾ ಮಕ್ಕಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಬೇರೆ. ಮನೆಯ ಅಜ್ಜ ಅಣ್ಣ, ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರು, ಪ್ರಾಯದವರು, ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರು, ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದ. ಸ್ನಾನದ ಮನೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯಿಂದ ಸಡಗರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರೆ, ಅದು ಏಳೆಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಮುಕ್ತಾಯ ಆಗುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಮನೆಮಂದಿ ಹೊಸಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟು ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಇತಿಮಿತಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹುಡುಗಿಯರು ಲಂಗ ದಾವಣೆ ತೊಟ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮನೆಮನೆಗೂ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೇವುಬೆಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಬೇವು ಬೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಗೆ ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೇವುಬೆಲ್ಲದ ಜತೆ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಕಣ ಜತೆಗೆ ನಾಲವಾಣೆ ನೀಡಿ ಸತ್ಕರಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ

ಅಡುಗೆ ತಯಾರು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮುಗಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರವರ ಮನೆಯ ಶಕ್ತಾನುಸಾರ ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಹುಡುಗಹುಡುಗಿಯರು ಮನೆಮುಂದೆಯೇ ಊರ ಮುಂದೆಯೇ ಆನೆಘಟ್ಟ, ಚೌಕಾಬಾರ, ಅಳಗುಣಿಮನೆ, ಪಗಡೆಯಾಟ, ಇನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಯ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಕೆಲವರು ಲಗೋರಿ ಆಡುತ್ತ ಮೈಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರಮುಂದೆ ಅಲದ ಮರಕ್ಕೂ, ಅಶ್ವತ್ಥದ ಮರಕ್ಕೂ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪಂದ್ಯ ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೆದ್ದವರ ಕೇಕೆ, ಸೋತವರ ಒಣಜಂಭಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳುಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಊರಿನ ಶಿವದೇವಾಲಯಕ್ಕೂ ವಿಷ್ಟು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೂ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅರ್ಚಕರು ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ರಸಾಯನವನ್ನೂ ಕಡ್ಡೆಪುರಿಬೆಲ್ಲ ಕೊಬ್ಬರಿ ಬೆರೆಸಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ರೂಪವಾಗಿ ಬಂದವರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮಕ್ಕಳ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಕೊನೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೋಳಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿ ತುಸುನಿದ್ದೆ ತೆಗೆದು ಸಂಜೆಗೆ ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದಿನ ಸಂಜೆ ಊರಿನ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರೋ ಅರ್ಚಕರೋ ಪಂಡಿತರೋ ಪಂಚಾಂಗ ಓದಿ ವರ್ಷದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರಿನ ಏಳುಬೀಳುಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಚಿತ್ರಣ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಜೆ ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಮನೆಗೊಳೆತಿಯರ ಮನೆಗೂ ಹೋಗಿ ಸಲ್ಲಾಪ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಇತ್ತ ಗಂಡಸರು ಮರುದಿನದ ವರ್ಷದ ತೊಡಕಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳು ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ನಿಗದಿಗೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು ಮುಂದಿನ ದಿನ ವರ್ಷದತೊಡಕಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು!

ಕಳೆದ 50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಮನಮನಗಳಲ್ಲೂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದ ಹರ್ಷೋಲ್ಲಾಸಗಳು ಇಬ್ಬನಿಯಂತೆ ಈಗ ಕರಗಿಹೋಗಿವೆ. ಅವು ಎಲ್ಲಿಹೋದುವು? ಇದು ವಿಷಾದದಗೀತೆಯಲ್ಲ. ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ.

ಪುರಂಜೀವಿ

• ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಅತಿ ವೈಭವದಿಂದಲೂ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಬಡತನದಿಂದಲೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. —ಮಾಂಟೆಗ್ಯೂ • ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಚಿಂತೆಯೇ ಮುಪ್ಪು. ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ನಡೆಯುವುದೇ ಮುಪ್ಪು. —ರಾಮಾಯಣ • ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹೆಗ್ಗಣದ ಮರಿಯೂ ಮದ್ದು. —ಬೀಚಿ	ಮಾತೇ ಮತ್ತು • ಮೊದಲಿನಿಂದ ಹೊರಟಿತೋ ಅದೇ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪುನಃ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಇದೊಂದು ಕುರುಡು ಗಾಣದತ್ತಿನ ತಿರುಗಾಟ— ಇದೇ ಯುಗಾದಿ. —ಪುತಿನ • ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಏಕೆ ಪ್ರೇಮಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ಕೊಡಲಾರೆ. —ವಾಲ್ಟ್ ವಿಟ್ಟನ್	• ಕೆಲವರು ಸ್ವಂಜಿನ ಹಾಗೆ. ಅವರಿಂದ ನೀವು ಏನನ್ನೂ ಹಿಂಡಲಾರಿರಿ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಅವರು ಹೀರಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು. —ಖಲೀಲ್ ಗಿಬ್ರಾನ್ • ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀರು ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕ್ಷಣವೂ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನೆಚ್ಚಬಾರದು. —ದಕ್ಷ ಸ್ಮೃತಿ • ಕಂದನಲಿ ಶಿವನ ಕಾಣುವ ಬಂಧನವೆ ಮುಕ್ತಿ. —ಕುವೆಂಪು